

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

януари – март 2010 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на март 2010 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 7474.2 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза намаление, което спрямо края на март 2009 г. е в размер на 324.9 млн. лв., или 4.17%, докато през предходния едногодишен период (март 2008 г. – март 2009 г.) беше отчетен прираст от 72.1 млн. лв., или 0.93%.

Динамиката на парите в обращение през първото тримесечие следваше ясно очертаната сезонна цикличност, в резултат на което в касите на БНБ се върнаха голяма част от емитираните в обращение в края на предходната година банкноти.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

През първото тримесечие стойността на парите в обращение е намаляла с 575.0 млн. лв., или със 7.14% в сравнение с края 2009 г., което е със 7.90 процентни пункта (пр.п.) по-малко от намалението ѝ, отчетено за същия период на 2009 г. В рамките на разглеждания период ръст на парите в обращение беше регистриран единствено през март, когато бе отчетено нарастване от 0.19%.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.III.2009	30.XII.2009	31.III.2010	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо, в т.ч.	7799.0	8049.1	7474.2	-4.17%	-7.14%
<i>Банкноти</i>	7651.4	7892.1	7317.6	-4.36%	-7.28%
<i>Разменни монети</i>	143.2	152.0	151.5	5.83%	-0.36%
<i>Възпоменателни монети</i>	4.5	5.0	5.0	11.64%	1.14%

В края на първото тримесечие на 2010 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.90%, като спрямо края на 2009 г. той е намалял с 0.15 пр.п. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.21 пр.п.

Към 31 март 2010 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.03%. През първото тримесечие той е нараснал с 0.14 пр.п., а за едногодишен период – с 0.19 пр.п.

В края на първото тримесечие на 2010 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07%, като за едногодишен период е нараснал с 0.01 пр.п.

В изпълнение на монетната си програма за 2010 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през първото тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване „140 години Българска екзархия“ с номинална стойност 10 лева.

Средната банкнота в обращение в края на първото тримесечие на 2010 г. е 25.42 лв., колкото беше и в края на 2009 г. За едногодишен период стойността на средната банкнота в обращение е намаляла с 0.50 лв.

Няма промяна в стойността на средната разменна монета в обращение спрямо края на 2009 г. Тя запазва стойността си от 0.13 лв., като за едногодишен период (спрямо края на март 2009 г.) е отчетено намаление на стойността ѝ от 0.01 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на първото тримесечие на 2010 г. в обращение са 287.8 млн. бр. банкноти, които са с 22.7 млн. бр., или със 7.29% по-малко в сравнение с края на 2009 г. По отношение на стойността им намалението е в размер на 574.5 млн. лв., или 7.28%. В края на първото тримесечие на 2010 г. общата стойност на банкнотите в обращение възлиза на 7317.6 млн. лв.

За едногодишен период (спрямо края на март 2009 г.) броят на банкнотите в обращение е намалял със 7.3 млн., или с 2.47%, при намаление от 2.98%, отчетено през предходния едногодишен период (март 2008 г. – март 2009 г.). За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е намаляла с 333.8 млн. лв., или с 4.36%, при отчетен ръст от 0.71% спрямо предходния едногодишен период.

Спрямо края на 2009 г. в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 100, 20 и 10 лева съответно с 0.04, 0.21 и 0.21 пр.п.;
- нараства дялът на банкнотите от купюри 50, 5 и 2 лева съответно с 0.41, 0.02 и 0.03 пр.п.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на март 2010 г. е в размер на 2487.8 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (34.00%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.89% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев).

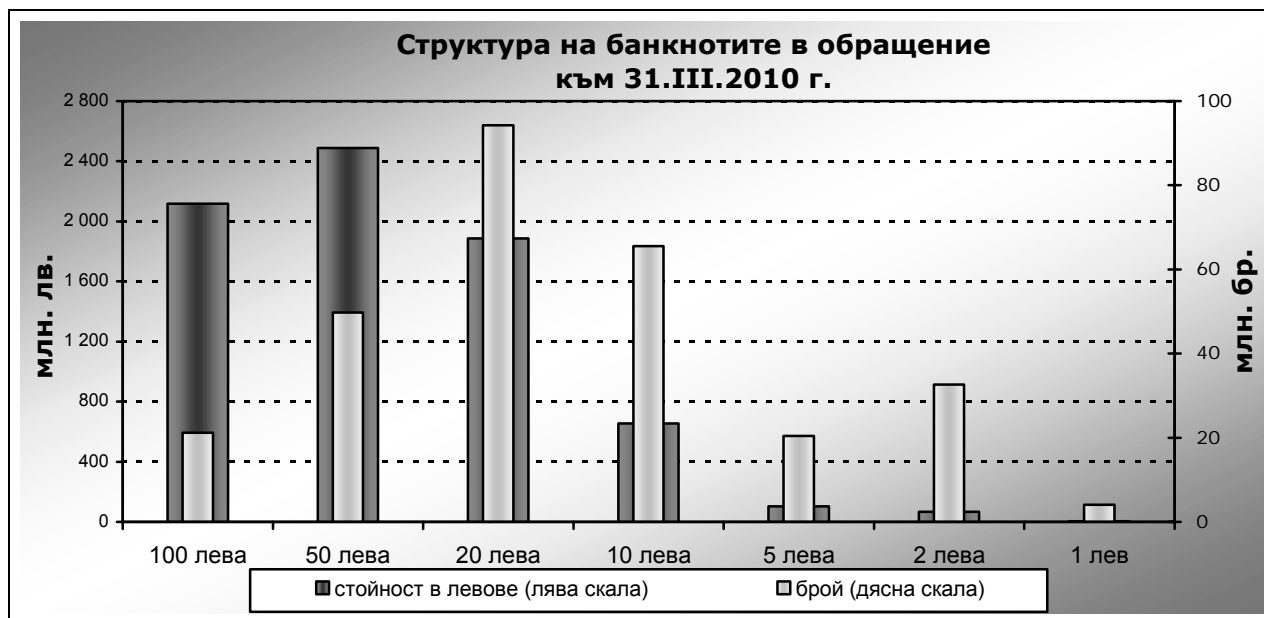
По отношение на структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период настъпилите промени са идентични с тези по отношение на тяхната стойност и те са, както следва:

- намалява дялът на броя на банкнотите от купюри 100, 20 и 10 лева съответно с 0.01, 0.27 и 0.53 пр.п.;
- нараства дялът на броя на банкнотите от купюри 50, 5 и 2 лева съответно с 0.21, 0.10 и 0.40 пр.п.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на първото тримесечие на 2010 г. е купюрата от 20 лева (32.76%), като в края на 2009 г. в обращение са 94.3 млн. бр. банкноти от тази купюра.

За едногодишен период нарастване на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 20, 10 и 2 лева съответно с 1.06, 0.42 и 0.40 пр.п. В края на март 2010 г. броят на банкнотите от тези купюри в обращение им отрежда дялове, както следва: купюра 20 лева (32.76%), купюра 10 лева (22.77%) и купюра 2 лева (11.33%).

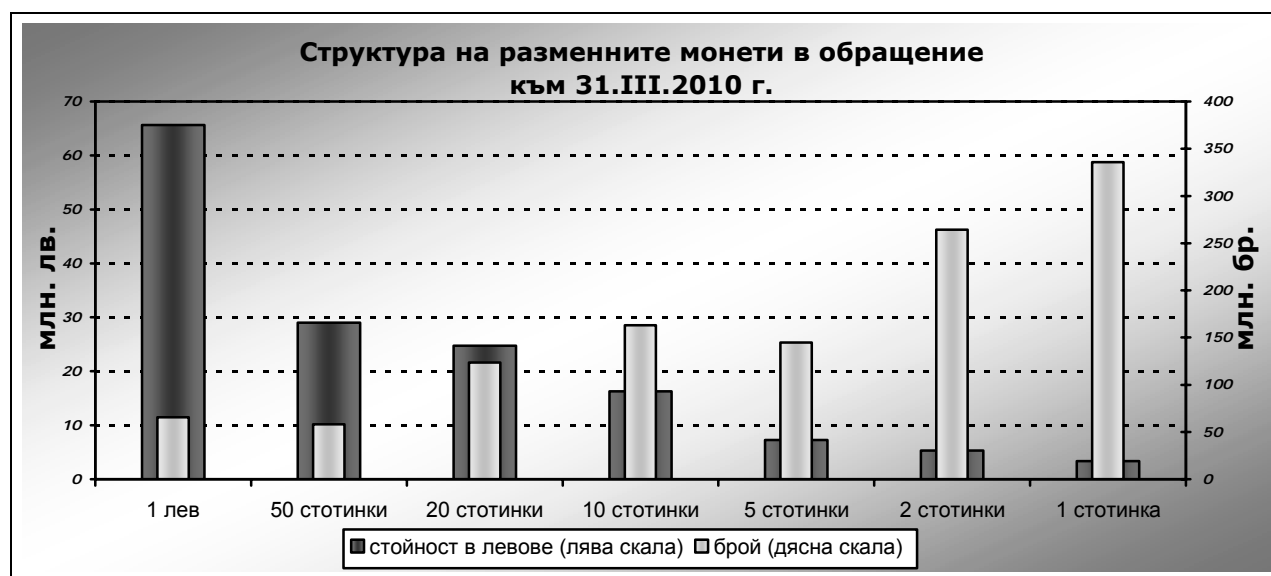
За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 100, 50 и 5 лева съответно с 0.09, 1.30 и 0.52 пр.п. Дяловете на тези купюри в обращение в края на март 2010 г. са съответно 7.35% за купюра 100 лева, 17.29% за купюра 50 лева и 7.10% за купюра 5 лева.

Броят на разменните монети в обращение към края на март 2010 г. се е увеличил в сравнение с края на 2009 г. с 16.5 млн., или с 1.45%, и достигна 1154.5 млн. бр. По отношение на съвкупната им стойност за същия период е отчетено намаление от 0.5 млн.

лв., или 0.36%. За едногодишен период прирастът им по брой е 109.2 млн. броя (10.44%), а по стойност – 8.3 млн. лв. (5.83%).

В края на март 2010 г. дялът на монетите от 1 и 2 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на 2009 г. съответно с 0.36 и 0.32 пр.п., а за същия период при монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и 1 лев е отбелязано намаление на дела им. То е в рамките от 0.05 пр.п. за монетите от 5 стотинки до 0.20 пр.п. за монетите от 20 стотинки.

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период дялът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.87 и 0.96 пр.п. , а дялът на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на март 2009 г. съответно с 0.27, 0.44, 0.54, 0.28 и 0.29 пр.п.

Към 31 март 2010 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (29.08%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (5.02%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През първото тримесечие на 2010 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 3357 броя неистински български банкноти, от които 3332 бр. циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти

през първото тримесечие са по-малко с 63 броя, или с 1.84% спрямо броя на задържаните през четвъртото тримесечие на 2009 г. От общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2010 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 50 лева (65.83%), следван от тези от 20 лева (с дял от 32.77%). Неистинските банкноти от купюри 2, 5, 10 и 100 лева през първото тримесечие на 2010 г. са общо 47 на брой с общ дял от 1.40% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

В периода януари – март 2010 г. бяха регистрирани и задържани общо 226 бр. неистински български разменни монети, от които 224 бр. от 50 стотинки и 2 бр. от 1 лев. При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2010 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 808 бр. евро, 1509 бр. щатски долари и 20 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

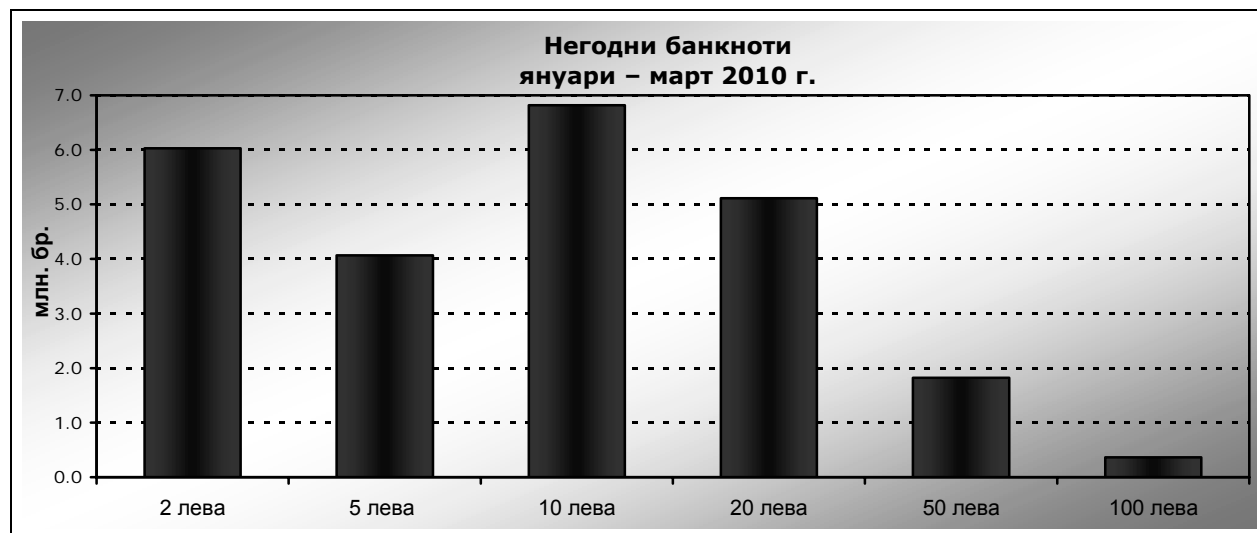
III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода януари – март 2010 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 24.2 млн. бр. банкноти. Те са с 0.8 млн. бр. (3.35%) по-малко в сравнение с данните за

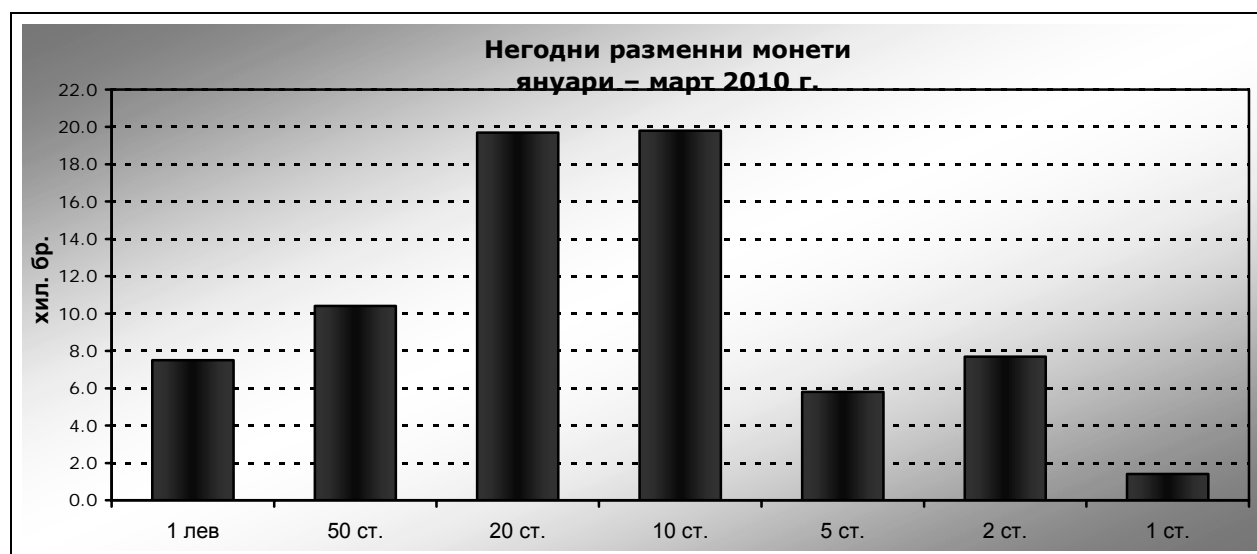
² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

отделените негодни банкноти през четвъртото тримесечие на 2009 г. Спрямо първото тримесечие на 2009 г. отделените като негодни банкноти са намалели с 3.8 млн. бр., или с 13.48%.

За едногодишен период отделените като негодни банкноти са 97.0 млн.бр., или с 11.3 млн. бр. (10.47%) по-малко.

В резултат на машинната обработка на банкнотите с най-голям дял в общия брой отделени негодни са банкнотите от купюра 10 лева (28.17%). Отделените като негодни банкноти от купюри 2 и 20 лева имат относително близки дялове, съответно 24.89% и 21.11%. Делът на отделените през първото тримесечие на 2010 г. негодни банкноти от купюра 5 лева е 16.79%, а по-малки са дяловете на банкнотите от купюрите 100 и 50 лева, съответно 1.50% и 7.53%.

При обработката на разменни монети в БНБ през първото тримесечие на 2010 г. като негодни са отделени 72.2 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой нараства с 40.15%. Отделените като негодни разменни монети са с 15.0 хил. бр., или със 17.35% по-малко в сравнение с отделените през четвъртото тримесечие на 2009 г.